

Bölüm 14

DİSİPLİN TOPLUMUNDAN KONTROL TOPLUMUNA: KAMP, GETTO ve DIŞLANMIŞLIK

R. Berker BANK¹

GİRİŞ

Siyasal ilişki bir yasaklama ilişkisidir. Egemen iktidarın temel etkinliği, siyasetin orijinal unsuru olarak, doğa ile kültürün, “zoë” ile “bios’un” eklemlendiği eşik olarak çıplak hayatı üretmektedir. Bugün batının biyo-siyasal paradigması şehir değil; kamptır. Bu çalışmada Giorgio Agamben’in kuramsal çözümlerinden hareketle modern toplumda iktidar olgusunun çeşitli görünümünü açığa vuran kamp, getto ve dışlanmışlık olgusu incelenmektedir.

Hedeflenen bu çerçevede Michel Foucault’nun geliştirdiği “disiplin toplumundan” “kontrol toplumuna” geçiş sürecinin bir tahlili yapılmaktadır. Böylece, disiplinci iktidarın düşünce ve pratik sınırlarını ve parametrelerini belirleyerek, sapkın davranışları belirleyip yaptırma tabi tutarak kitleleri nasıl yönettiğini, Postmodern dönemde kontrol toplumu tanımlayan emir komuta mekanizmalarının giderek daha fazla toplumda etkin hale nasıl geldiğini göstermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, bu çalışmada siyasal iktidar tarafından geliştirilen çeşitli kontrol mekanizmalarının toplum üzerinde artmasının, beyin ve bedenler üzerindeki etkinliğinin yoğunlaşmasının ne gibi sonuçlar doğurduğunu gösterilmektedir. Foucault’nun “biyopolitika”, Carl Schmitt’in “istisnai hal” kavramları Giorgio Agamben tarafından geliştirilip, Postmodern toplumda siyasal iktidarın toplum üzerinde genişleyen etkisini anlamaya çalışmıştır. Agamben’in yaptığı açıklamalarda ısrarla vurguladığı totaliter sistemi mobilize edecek araçların bizzat burjuva demokratik sistemin kurumsal yapısının içerisinde var olduğunu ve dolayısıyla hayatın uzun zamandır biyopolitikaya dönüştürülmüş olduğunu ve yanıtlanması gereken tek gerçek sorunun çıplak hayatın gözetimi, denetimi ve kullanımı için en uygun örgütlenme biçiminin iktidar tarafından nasıl yaratıldığını bu çalışmada cevabı aranan sorular arasındadır. Tüm bu sorular cevaplanmaya çalışılırken Almanya’daki toplama kamplarının nasıl oluşturulduğunu, hapisanelerde ve

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, berkerberker@hotmail.com

kurmuş oluyor. Kamp ve getto istisnai durumun bizzat kendi olmakla egemen iktidarın temelidir.

Burada artık egemen istisna üzerindeki hükümdarlığının sonucu olarak bu durumu bizzat kendisi yaratıyor. Bundan dolayı kampta hukuki sorumluluk ile hukuksal sorun tamamıyla birbirinden ayrılmaz hale geliyor. Dolayısıyla kampta olup bitenlerin yasal olup olmadığı anlamsızdır. Kamp, tarihte tesis edilmiş en mutlak biyosiyasal mekândır. Çünkü kamptaki insanlar her türlü siyasal statüden ayrılıyor tamamen çıplak hayata indirgeniyorlar. Burada iktidarın karşısında saf hayat vardır ve ikisinin arasında hiçbir aracı yoktur. Bundan dolayı kamp, siyasetin biyopolitika dönüştüğü alanlar olarak ele alınmakla birlikte Agamben kampı, getto, devlet, ulus, toprak üçlüsüne eklenen dördüncü bir öge olarak tanımlıyor.

Son olarak şunu söyleyebiliriz, biyolojik bedenimizi siyasal bedenimizden bir daha verilmemek üzere elimizden alındı. Foucault'un söylediği gibi, canlı varlık olarak hayatları siyasetlerine girmiş hayvanlar değiliz. Siyasetleri doğal bedenlerine girmiş vatandaşlarımız (Agamben, 2001: 243).

KAYNAKLAR

1. Arent, H. (2009). *Totalitarizmin kaynakları 1 Antisemitizm*, çev. B. Sina Şener, İstanbul: İletişim Yayınları.
2. Agamben, G. (2001). *Kutsal insan*, çev. İsmail Türkmen, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
3. Agamben, G. (2020). *İstisna hali*, çev. Kemal Atakay, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
4. Althusser, L. (2002). *İdeoloji ve devletin ideolojik aygıtları*, çev. Yusuf Alp, İstanbul: İletişim Yayınları.
5. Breuer, S. (2010). *Milliyetçiler ve Faşizmler, Fransa, İtalya ve Almanya örnekleri*, çev. Ç. Canan Dikmen, İstanbul: İletişim Yayınları.
6. Bauman, Z. (1997). *Modernite ve Holocaust*, çev. Suna Sertabiboğlu, İstanbul: Sarmal Yayınları.
7. Çulhaoğlu, M. (2001). *Doğruda durmanın felsefesi*, İstanbul: YGS Yayınları.
8. Foucault, M. (2003). *Cinselliğin tarihi C.1*, çev. Hülya Uğur Tanrıöver, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
9. Foucault, M. (2000). *Seçme yazılar, C. 2*. Çev. Işık Ergüden, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
10. Fraenkel, E. (2020). *İkili devlet, diktatörlük teorisine bir katkı*, çev. Tanıl Bora, İstanbul: İletişim Yayınları.
11. Fischer, K. (2020). *Nazi Almanyası: Yeni Bir Tarih*, çev. Yavuz Alagon, İstanbul: Alfa Yayınları.
12. Finchelstein, F. (2017). *Faşizmden Popülizme*, çev. Ali Karatay, İstanbul: İletişim Yayınları.
13. Griffin, R. (2014). *Faşizmin doğası*, çev. A. Selman, İstanbul: İletişim Yayınları.
14. Hardt, A., ve Antonio N. (2001). *İmparatorluk*, çev. Abdullah Yılmaz, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
15. Hardt, A., ve Antonio, N. (2019). *Meclis*, çev. Akın Emre Pilgir, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
16. Hardt, A., ve Antonio, N. (2004). *Çokluk, imparatorluk çağında savaş ve demokrasi*, çev. Barış Yıldırım, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
17. Hardt, A., ve Antonio, N. (2001). *Ortak zenginlik*, çev. Efla Barış Yıldırım, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

18. Lemke, T. (2016). *Biyopolitika*, çev. Utku Özmkas, İstanbul: İletişim Yayınları
19. Levi, P. (1996). *Boğulanlar kurtulanlar*, çev. Kemal Atakay, İstanbul: Can Yayınları.
20. Levi, P. (2002). *Ateşkes*, çev. Semin Sayıt, İstanbul: Can Yayınları.
21. Mann, M. (2015). *Faşistler*, çev. U. Bayraktar, İstanbul: İletişim Yayınları.
22. Marquez, X. (2019). *Demokrasi dışı siyaset, otoriterlik, diktatörlük ve demokratikleşme*, çev. İ. Çeker, İstanbul: İletişim Yayınları.
23. Nalkovuska, Z. (1993). *Madalyonlar*, çev. Osman Fırat Baş, İstanbul: Evrensel Basım.
24. Neocleous, M. (2014). *Faşizm*, çev. D. Barış Kılınç, Ankaara: Notebene Yayınları.
25. Paxton, R. O. (2014). *Faşizmin anatomisi*, çev. H. Atay, İstanbul: İletişim Yayınları.
26. Shapiro, M. (2019). *Savaş suçları*, çev. Yasin Emre Kara, İstanbul: İletişim Yayınları.
27. Steiner, A. ve Debray, L. (1997). *Kızıl ordu fraksiyon*, çev. Ruşen Çakır, İstanbul: Metis Yayınları.
28. Schmitt, C. (2016). *Siyasal ilahiyat*, çev. Emre Zaybekoğu, İstanbul: Dost Kitapevi.
29. Semelin, J. (2011). *Arındırma ve yok etme, katliam ve soykırımın siyasi kullanımları*, çev. Melike Işık Durmaz, İstanbul: İletişim Yayınları.
30. Shirer, W. (1992a). *Nazi imparatorluğu C. 1*, çev. Rasih Güran, İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
31. Shirer, W. (1992b). *Nazi imparatorluğu C. 2*, çev. Rasih Güran İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
32. Shirer, W. (1992c). *Nazi imparatorluğu C. 3*, çev. Rasih Güran İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
33. Sternhell, Z. , Sznajder, M. ve Asheri, M. (2012). *faşist ideolojinin doğuşu*, çev. Ş. Çiltaş, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.